VII. évfolyam. Zombor, Vasárnap 1888. évi január hó 8-án. **3. szám.**

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Néptanítóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:
Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenkint kétszer: **vasárnap és csütörtökön.**
Szerkesztőség: **Gromon- és Zrinyi-utcza sarkán.**
Kiadóhivatal: **Csendes-utcza OLÁH-féle ház.**

†

Sennyey Pál báró.

Meghalt az ország birája, a főrendiház elnöke. Emlékének szenteljük e helyet. Ő Magyarország egyik legkiválóbb alakja volt. Magyarországon a legelső hivatalt viselte.

Sennyey Pál báró hazánk történelmében nem játszott nagy szerepet. A politikai párt, a melyet maga köré gyüjtött, nagy tekintélylyel birt ugyan, de annál kevesebb népszerüséggel. Pártjának csakis személye adta meg a jellegét. A conservativ párt, amelynek Sennyey Pál vezére volt, nem állott a korszellem ama magaslatán, mely a haladás geniusával karöltve a felvilágosodottság templomának oltárain áldozott volna.

Azért sem ő, sem pártja nem emelhette érvényre politikai meggyőződését.

Sennyey az ország rohamos fejlődésében veszélyt látott. A kulturális átalakulások és egyéb változások hasznos jövőjében bizott ugyan, de hirtelen átváltozásoknak nem volt embere.

Pedig a világfejlődés aránya nem hagyhatta Magyarországot sem vissza abban a régibb korszakban, a melyben Sennyey született. A haladás geniusa karjába vette Magyarországot is, és vitte magával oda, ahol a haladás, a felvilágosodottság és a kultura szelleme uralkodik.

De mégis tisztelték Sennyeyben az ő meggyőződését. Bámultuk mély tudományú képzettségét, és purián jellemét, kimagasló államférfiúi tulajdonságait.

Ha Sennyey nem ragaszkodik oly szivósan politikai elveihez, örök hálára kötelezte volna ezt az országot. Mert ha administrativ tehetségét Magyarországnak szenteli, ugy annak a sok felmerült és felmerülendő kellemetlenségnek a csiráját már eddig kigyomlálta volna.

Mikor Sennyey a parlamentárizmust elfogadta és benne előkelő szerepet vitt, akkor a legradikálisabb reformer gyanánt lépett fel és a megyei centralisatiót követelte. De ebben is volt conservativismus. Különben a közgazdasági politikában kifejtett tevékenysége maradandó nyomokat hagyott hátra.

Valahányszor ministerválság állott be nálunk, az uj kormány alakításának combinatiójánál Sennyey nevét mindig emlegették.

De mivel az ő politikáját sem a nemzet, sem a korona soha sem acceptálhatta, kormányra nem juthatott.

Tiszteljük annak egyéni meggyőződést, melyet a korona felséges szava sem tudott megváltoztatni.

Sennyey azért visszavonult a politikai élettől, de ujból találkozunk vele, mikor a főrendiház reformjának nagy művét megalkották, az ő vezetése alatt. Ismét hallottuk fényes beszédét, bámulhattuk alkotó erejét. A régi mágnás főrendiházat Sennyey zárta be s mint kinevezett országbiró az uj főrendiházat ő nyitotta meg.

De az elnöki széket csak rövid ideig engedte neki betölteni a sors.

E hó 3-án esti 8 órakor ráereszkedett szemére az örök sötétség.

A népkönyvtárak és népolvasmányok.

A tél népünk életében elveszett időszak. A készt emésztve, semmit sem produkálva, sőt, fájdalom, igen sokszor tivornya, tékozlás között telnek a hosszú téli estvék. Látva a tespedtséget, ismét és ismét felmerül a népkönyvtárak és népolvasmányok kérdése. Mért nem foglalja el a nép üres idejét hasznos művek olvasásával, mért van az, hogy a magyar ember oly idegen a könyv, a betű iránt? Ha a nagy munkaidőben nem is, de télen ráérne olvasni. Mért nem teszi?

Édes hazánk tizenhat milliónyi lakosából, irodalom, művészet alig létezik egy millió számára; sőt ha szigoruan számitunk, be kell érnünk másfélszáz ezerrel a könyv és hirlappártolók számát. A magyar ember könyvre nem ad pénzt. Pálinkás bolt minden falu minden utczáján van, mig könyves bolt vármegyénkint akad csak egy-kettő. Feljárhatjuk a falvakat, mig a nép hajlékaiban bukkanunk egy-egy családi könyvtárra, pedig minden valamire való házban kellene létezni egy nehány jó könyvnek, melyeket a családtagok haszonnal olvashatnának. Hány gazdag polgár van, kik irodalomra egyetlen krajczárt sem adnak. Jókai regényeit hasztalan kressük a gazdag polgárság házaiban, sőt még a birtokosság is csak kérkedik a „nagy Jókaival", de a könyvét meg nem veszi. Most dicsősége tetőfokán, hazánk legnagyobb irója örül, ha egy-két ezer példányban eladhatja regényeit.

Népünknek nem kell semmiféle nyomtatott betű, kivéve a naptárt, melyből a legolcsóbbat, tehát a legrosszabbat veszi. A magyar népnek egyáltalán nem természete a könyvvásárlás.

Szabad-e ez állapotokat tovább tűrni? Bizonyára nem. Hiszen kétségbeejtő még a gondolata is annak, hogy az általános müveltség hazánkban oly szük korlátok között él, hogy a magyar irodalom és tudomány, melyekért a nemzet annyit áldozott, az ország tizenöt millió lelkére nézve nem létezik. Kis nép vagyunk. Régen megmondatott, lételünk függ attól, hogy tudunk-e müveltségben, előhaladásban lépést tartani a nyugot nagy népeivel. Mindenki meg van győződve, hogy tudnánk, ha akarnánk. Mert a magyar ember ritka tehetséggel van megáldva: eszes, ókos faj. De mit ér ez, holt tőke, ha nem fejlesztjük, ha nem értékesitjük? Erőszakkal hiába akarnók kényeszeriteni, hogy forduljon a müveltség forrásaihoz, a könyvekhez. Jelenleg ugy áll a dolog, hogy nem szomjuhozza e forrásokat, nem képezi szellemi szükségletét az olvasás. Oda kell tehát vinni a dolgot, hogy mindez megváltozzék. Rá kell szoktatni a népet a könyvek, az olvasás szeretetére.

Hogyan?

Iskolai és népkönyvtárak által. Állitani kell minden iskola mellé népkönyvtárt, melynek darabjait a gyermekek hazahordhassák olvasás végett. A könyvtár szép képes könyvei és hasznos népes iratai otthon a családi körben is érdeklődést keltenek. A szülők szivesen lapozgatnak a könyvecskékben, sőt elolvassák, vagy a mi még jobb gyermékek által felolvastatják. Ekként terjedt az olvasási kedv, a könyvtár kötetei megteszik vándorutjukat a családok között, s már most a jelenben is, hatással van-

---

A „Zombor és Vidéke" tárczája.

Társaságban.

Körülöttem csupa, vig arcz,
Dalol nevet mindenik;
Vig dalukkal, kaczajukkal
Boldogságuk hirdetik.

S mig mulatnak, én közöttük
Föl-le járok egymagam;
Arczom nyugodt, mint rendesen,
De ajakam szótalan.

Vig lármájuk megszoktam már
Nem zavarja lelkemet;
Ó, én azért szép nyugodtan
Bánatomnak élhetek.

Ők mulatnak, — én szenvedek,
Lelkem csak sir, sir, zokog,
És jól esik zokognia,
Mig mások oly boldogok.

Márton Pál.

Gyöngyszemek a diák életből

vagy:

mikor én barát akartam lenni.

(Humoreszk.) Irta: Sirius,

Csuklában jár a barát,
Szentnek kell lennie,
Menyecskékhez, lányokhoz
Nem szabad mennie.

Olyan jó gondolata támadt egyszerre a család valamelyik tagjának (gondolom az öreg apámnak, Isten nyugtassa!), hogy belőlem barátnak, még pedig egyszerre provinciálisnak kell lenni, mert nagyon kedvére tudtam a „tubákos pikszist" az orra alá tartani.

Volt is e gondolatában valami kis rátió; mert olyan két dudás mint a „tubákos pikszis" meg a „csuha," — nagyon szépen megférnek egy csárdában. En még akkor csak nem is lebbentem keresztül a „normalis" iskolákon, hol — az egyik principálisom — minthogy egykor szintén a klastrom kormos falai közt szorongatta a „cingulust" az oldalához — annyira belém virgácsolta a „térdepülést" (mert egy kicsit akaratos gyerek voltam), hogy én menten elhittem, hogy már is „térdeplő" barát vagyok. Pedig még széles árok állt előttem tátongó szájával, melyet becsülettel át kellett ugrani s ez a . . . . gymnasium és a szerelem árka volt, melyet a szomszéd Lévy bácsinak az aranyos kis Reginája ásott az utamba, nem is annyira az apró kis kacsóival, mint inkább bogár szemeinek ragyogó tekintetével.

Tehát a szerelem és a gymnasium voltak azok a válaszfalak, melyeket előbb romba kellett döntenem — mint „Jerichó falait" hogy barát lehessek.

Nehéz feladat volt, az igaz, de mert tudományszomjas voltam, megbirkóztam mindkettővel.

A tudományért feláldoztam szerelmemet, a szerelemért feláldoztam életemet.

De hát ne ugorjunk egyszerre oly nagyot, hanem maradjunk még egy kicsit a normalis iskolákban.

Éppen a negyedik „classist" (kérem, akkor még classisok szerint voltak a normalis iskolák beosztva) voltam elvégzendő, midőn egyik délutáni órán az iskolából kihallatszó nagy sivitás az éppen arra sétáló őspörös urat becsalta az iskolába.

A kinpadon én voltam kifeszitve, négy lator között. Két marciális alak pedig ugy elhegedülte rajtam a „tizenkettőt" mint szent Dávid a zsolozsmáját.

Mi természetesebb, minthogy az a fülbemászó sipitás, mely az őspörös urat az utczáról becsalta az iskolába, — az én torkomból eredt, (kérem, zeneértő voltam, és csak a scálát trilláztam.)

Az őspörös ur éppen akkor toppant be az iskolába, midőn a tizenkettedik botütés után az én trilláimtól visszhangzottak annak a „tisztelt háznak" a falai, melyből a „t. Házba" is igen sok „virtuóz" került ki.

Kissé szégyenkezve (mint a szerelmesek az első csók után) szedőzködtem össze és kallódtam a helyemre — — — a „szamár"-padba, (itt mind eminensek és jeles ellenzéki szónokok ültek), hogy a bot-okozta vérkeringést ujra a rendes kerékvágásba hozzam. De az őspörös ur ezzel nem elégedett meg, hanem keményen rám mordult, — hogy mit cselekedtem?

— Semmit — volt a lakonikus válasz, csak . . . .

— Nos, csak . . . .?

— Csak azt a grammatikai hibát követtem el, hogy . . .

— Hogy . . .?

— „Hogy az iskola azon hely, hol az elkárhozottak örökké kinlódnak"!

— Azért kelletett nékem is tizenkét bot alatt kinlódnom.

Tetszett az őspörös urnak a nyilt válasz, és megsimogatván hosszu szeheit, — mi alatt ajkai mosolyra fakadtak, — mondá:

— Öcsém, ha hirtelenében még ilyen grammatikai hibát tudsz mondani, kapsz egy tallért.

— „Kettőt" méltóztatott mondani, — volt a hirtelen válasz.

És az őspörös ur egy kis hahota után kezembe nyomta a két tallért.

Ez volt az első jutalmam, jól megérdemlett „szorgalmamért," — normalis iskolás koromban.

Mintha most is látnám, hogy milyen penészesek voltak. Örültem is nékik, de a Bugyogós Franczia is örült, mert tudta, hogy jól jár majd a Maxi zsidó, meg én, meg ő. Csak a tanitó ur csempitette el a zsáját, mert hát akkor két tallér nagy piz volt és éppen elég lett volna egy kis malaczra.

Jó, hogy végére járt az iskolai év, mert különben még többször elhegedültette volna rajtam a két tallért, — bujában.

Az öreg apám csak erősen maradt a jó gondolata mellett, és most, hogy a normális iskolákat jó „primával" keresztül lovagoltam (mert eminens csak a protektiós gyerek lehetett, két vagy három hosszú szál kolbász árán), hát beadatott a gymnaziumba. És hogy czélját, az az, hogy czélomat minél biztossabban elérhessem, a b . . . . . i barátokhoz adott be egész ingyenes „ferpflegungra" — szolga diáknak, ami annál is inkább könnyen ment, mert az édes anyám sógora felesége testvéröcsesének az unokájának a fia akkor éppen a klastromban „barátoskodott" és hozzá még professor is volt.

nak az általános népműveltség terjesztésére. Mert ha a tizenhat ezer népiskola növendékei csak a téli hónapokban hordozzák is haza a jó olvasmányokat, már ez azt teszi, hogy a nép hajlékaiban milliónyi jó könyv jut el. De az eredmény a következő generaczióban lesz valóságosan rendkivüli, mert az iskolába járó gyermeket már a zsenge korban rászoktatjuk a könyvek szeretetére, az olvasásra. A tanító ugyanis a legalsóbb osztályu gyermekeknél kezdi a könyvek kiosztását. A ki jól tanul és jól viseli magát, az jutalmul egy-egy képes könyvet kap ki olvasás végett. Igy az egész iskoláztatás alatt folytatva a könyvek kiosztását, főként ha még a tanító részéről egy kis ellenőrzés is járul a dologhoz, lehetetlen hogy a kivánt eredmény megközelithető ne legyen.

A gyermek iskoláztatása ideje alatt rászokik a könyvtár szebbnél szebb darabjainak olvasgatása által a jó könyvek szeretetére. A könyvek, a könyvtár iránt bizonyos tisztelet támad benne, mivel mintegy jutalmul, elismerésül kapta ki a jó könyveket. Ha elvégezte iskoláit, akkor is meg lesz neki engedve, hogy el-el járjon az iskolába egy-egy jó könyvért, melyet a tanító szivesen kikölcsönöz a népkönyvtárból. E szerint az elemi első osztálytól egész a sirig, nyitva áll az iskola mellett szervezett népkönyvtár mindenki előtt. E könyvtár a müveltség, a haladás tűzhelye, éltető forrása lesz. A nép általa a legjelesebb müvekhez ingyen jut, s ekként megkedveli, megszereti az irodolmat. Lelki szemei felnyilnak, becsérzete feltámad, hogy önerejéből is támogassa a nemzeti irodalmat és müvészeteket. Az egyes emberek is fognak pénzt adni könyvekre, a jobb módúak nemes ambicziójuknak tekintik, hogy jó müvekből ők is állithassanak családi szentélyükben egy kis könyvtárt.

Semmi sem látszik azért sürgősebbnek, mint hogy a népiskolákban felállitsuk a népkönyvtárakat. Az iskolahatóságok, a községi ügyek vezetői kövessenek el mindent, hogy e közhasznu intézmények minél előbb létesüljenek. Legyenek a néptanitók az ügy lelkes bajnokai, hiszen az ő népszerüségük, az ő tekintélyük növekedik azzal, ha a nép a népkönyvtár által egész életén át összeköttetésben marad az iskolával.

A népkönyvtárak felállitása nem oly óriási feladat, mint első tekintetre látszik. Mert csak a kezdet kezdetén kell átesni. Ha az első alap meg van, könnyű azon tovább fejleszteni az intézményt. Első alapul pedig kevés jó mű is elégséges. Alulirott már tizenhat év óta szerkesztek két folyóiratot, a „Hasznos Mulattató"-t és „Lányok Lapja"-t. E folyóiratokkal már kezdetben, majdnem két évtizeddel ezelőtt, az volt a czélom, hogy azokkal megvethetők legyenek az iskolai és népkönyvtárak alapjai.

És csakugyan e két lap tartalmas füzetei, a képek által tarkitott változatos olvasmányok, részben pótolnak minden egyéb könyvet. Ugy hogy kezdetben valóban elégséges e két folyóirat megrendelése. Ezek szép füzeteit a gyermekek hazahordják s otthon a szülők is elolvassák. E két lap megrendelése pedig igazán oly csekély, hogy nincs az az iskola, a hol a lelkes tanitó, iskolahatóság arra ne áldozhatnék, ha az akarat, és jó szándék meg volna. Ezen az első alapon megindulhat aztán a további munka. A meglevő két lap füzeteihez részint ajándékozás, részint szerzés által könnyü ujabb és ujabb müveket csatolni, s pár év alatt meg van a könyvtár.

Csak kezdeni kell!

A kezdésre legalkalmasabb a téli időszak. Üljenek össze, beszéljék meg a dolgot a községek, az iskolák irányadó férfiai, és mitse habozva létesitsék a hasznos intézményt. Gondolják meg, hogy a nemzeti közmüvelődésügynek óriási szolgálat tétetik azzal, ha a tizenhatezernyi népiskola mellett ugyanannyi népkönyvtár szerveztetnék. És mibe kerülne ez? Igazán semmibe. A jobbak, a nemesebben gondolkozók kevés buzgósággal felállithatnák. Képzeze tehát ama jók, ama nemesen gondolkozók között beszélgetés tárgyát pár estén ama fenti kérdés, mely már ugyis teljesen meg van érve a megvalósitásra.

Trefort miniszter úr több rendeletben sürgette a népkönyvtárak megvalósitását, közelebb a közmüvelődési egyesületek kongreszusán és azelőtt az országos tanitógyülésen is szóba került, valamennyi egyházi hatóság foglalkozott vele s a dolog vége mindenütt a sürgősség, az eszme meleg ajánlása.

Valósitsák meg tehát a kiknek nemes hivatáshoz tartozik!

Dolinay Gyula.

Nők számára berendezett szövőtelep Szabadkán.

A kérdéses ipartelep legujabban költözött át Szegedről Szabadkára, miután a tiszta magyarajku városokban a szövéssel történt kisérletek mindenhol meghiusultak. Az alföldön történtek a ministerium megbizásából intézkedések „szövőtanműhelyek" felállitására, — de czek alig 1—2 esetet kivéve — szintén meghiusultak azért, — mert kereseti műhelyekké egyuttal nem válhattak a kitanult nők számára.

A szóban forgó ipartelep azelőtt Szolnokon és Czegléden állt fenn, de épen tiszta magyar városokban a nép leányainak hajlamuk ninesen a szövés elsajátitására, — a vegyesajku városokban ellenben, ahol szerb és bunyevác nők már szőnek, ott már a munkásokban nincs hiány.

Csikvárdi Csik Lajos szorgalma, kitartása által keletkezett kezdetben, mint „háziipar-tanműhely" ezen ipartelep, — segélyben részesült a szakministerium, mint az egyes megyék és városok részéről, ahol a „háziipartanműhely" fennállott: sőt Szolnokon és Czegléden — előbbi helyen 1878-ban — utóbbi helyen 1880-ban a szalmakalap készitésének terjesztése végett nevezett egyént megbizták a kir. tanfelügyelő urak a megyei alispáni hivatalokkal egyetértve a megyei tanitók részére tartandó tanfolyamokkal, amidőn t. i. számos tanitó és tanitónő képezte ki magát rövid négy hét alatt a finomabb szalmaszalagok fonásában és a kalap varrásban, — ugy, hogy a siker meglepő volt a tanfolyamok befejezésével.

Mindezen szorgalmas működéséről Csik urnak hiv. okmányai vannak, — ezen okmányok között különösen igen diesérőleg nyilatkozik Pestmegye alispánja. Földváry Mihály úr azon alkalomból, a mikor a czeglédi telepen tanitó szövőleányok tartásáért a megye részéről segélyt kért 1882. évi március hó 24-én folytatólag tartott évnegyedes megyei közgyülésen, amely alispáni előterjesztésben, a megye alispánjának személyes tapasztalatokból meritett előterjesztése szerint Csik úr ugy van feltüntetve „mint ki a háziipar terjesztése körül kitartó buzgalommal fáradozik."

Mindezen fáradozásokat ugy Szolnok mint Pestmegye — aképen méltányolta, — hogy Csik urnak kiadták a megye területére „a segély gyüjtési engedélyt, hogy a tanfolyamokat megtarthassa és hogy árva leányokat is könnyebben tarthasson magánál.

Czegléden 1880. tartott szalmakalap készitési tanfolyamnak gyakorlati eredménye is korán mutatkozott úgy a többi között p. o. a nagy-abonyi ref. tanító Tömöi Közi József — daczára elhaladott korának, igen szép sikerrel folytatja a szalmakalap készitést a népiskola nagyobb leány-növendékeinél, iskolájában oly szép kalapokat készitenek, hogy bárki is — még úri nők is -- megviselik azokat.

Most a kérdéses telep a szövéssel foglalkozik leginkább, s miután Bács-megyében a szövés, mint háziipar már tényleg gyakoroltatik, — könnyü a nőket finomabb szövetek előállitására bevezetni, mint ahol a szövéshez — nem levén háziipar — a népnek hajlama nincs.

Ohajtandó volna, ha Csik úr megyénkben is közre működnék abban, hogy ugy tanfolyamok tartásával a tanitók részére a szalmakalap készités finomabb módját tanitaná, — mint pedig ezen árva leányokat telepére fogadná a megye területéről a szövésben leendő kiképeztetés végett — mindezekért bizonyára nálunk sem maradna el a kellő támogatás.

Megyei s helyi hirek.

* **A pápa jubileuma** és az ujévi gyermekek. A pápa jubileumi bizottsága azt az érdekes hirt teszi közzé, hogy a pápa mindazoknak a gyermekeknek, a kik jubileuma napján, azaz a mult szombat éjféli tizenkét órája és a rákövetkező vasárnap éjféli tizenkét órája közt születtek és a keresztségben Leo, illetőleg Leonida nevet kaptak egy száz liráról szóló takarékpénztári könyvecskét ajándékoz. Az erre vonatkozó kérvények, a szükséges okmányokkal együtt a nevezett bizottsághoz küldendők Rómába.

* **A helybeli izr. hitközség tagjai** közt nagy mozgalom indult meg. 1887. végével lejárt a 3 éves tisztviselői mandatum és a legközelebbi napokban tisztujitáshoz fognak, és mint észrevehető: ritka általános a panasz, hogy 2 év óta daczára, hogy az adót évről évre emelik, a deficit gyökeresen meghonosodott. F hó 6-án délután 2 órakor konferencia is volt, az egyik d. u. 2 órakor, a másik 4 órakor. Az elnökre nézve már is kedvező megállapodás jött létre, a mennyiben mindannyian Roheim Károly nagybirtokos urat óhajtják megválasztani. Csak gratulálhatunk a hitközségnek, ha Roheim ur e tisztséget elfogadja, ma délután ujabb konferencia lesz, melyen a többi tisztségekre nézve akarnak megállapodásra jutni, óhajtandó, hogy a mai konferencián is elnémittassanak egyes ambiciozus emberek szájhős kortesei, és józan gondolkozással mindenki csak is a hitközség érdekét tartsa szem előtt, és csak olyan egyéneket szemeljenek ki, kikről meg vannak győződve, hogy szilárd jellemüek, és nem hajlandók a hitközség rovására a magánérdeknek koncesszziokat tenni, szóval ép oly szerencsés megállapodásra jussanak, mint az nekik az elnökre nézve sikerült, és akkor nyugodtan elvárhatják, hogy a községi viszonyok hamar meg fognak szilárdulni.

* A **Srbszki Narod irja,** hogy a szerb kongresszus választmány legutóbbi ülésein, a melyek különben a püspökök távolléte miatt törvénytelenek, a francziai konventhez hasonlóan viselte magát oly határozatokat hozva, a melyek a püspökök minden törvényes tekintélyét alázák. A nevezett lap szerint egyedül Bazilies püspök a patriarcha helyettese az, a ki a helyzet magaslatán áll.

* **Hymen.** Lustig Mór, Lustig Jakab helybeli czég üzletvezetője e hó 10-én vezeti oltárhoz Erdövégen Lustig Katicza k. a.-onyt.

* A **németpalánkai** határban Medakov Pera körözött rablógyilkost, a kinek fejére 500 forint dij volt kitüzve, egy csendőr agyonütötte.

Szegény „onklinak" — vagy mi az Isten csodája volt — nagyon sok galibát okoztam. De hát erről majd később.

Eleinte nem tetszett nékem a zárkozott klastromi élet, de hát a költővel azt mondtam:

„Merj! a merészség a fene fátumok
Mozdithatlan zárait átüti . . ."

És mertem.

Megismerkedtem csakhamar a többi öt kukta — diákkal (pedig ismerkedési estélyt sem adtunk). Ezek azután elbeszélték, hogy egy kis észszel meg kis vezéri tehetséggel (erre a szóra már kigyulladt az arcom) le lehet itt még a boros pinczébe is jutni, ha másként nem, hát „egymás protektiója" utján, a pince ablakon.

És amint javában beszélgettünk, egyszerre félelmes csoszogás hallatszott a folyosóról, melynek öblös boltozatai kisérteticsen szászor visszhangozták azt.

Csitt! . . . . . is egyszerre elnémultunk.

Az „inspectios pater" lépett be ijesztő alakjával a diák szobába és csak annyit mondott: „Este van, kiki nyugalomra!"

Persze ezt diákul ékesszólta (mert akkor diákul ment a diskurzus az iskolában és otthon), de én, minthogy még csak ott tartottam a grammatikában, hogy: amo, amas, amat . . . szomszéd asszony lányát, azaz, hogy . . . amamus, amatis, amant, — hát annyit értettem belőle, mint az egyszeri szobacicus abból, midőn Fanyaró Vendel fellengős irályu füzfa poeta és tandijmentes bölcsész, igy szólitotta meg: „Mondsza kecses nember, merrre andalganak urrrnőid?" s aki erre azt válaszolta egész naivul, hogy: „Boesásson meg az. úr, de nem értek nimetül."

Mondom szavait nem értettem meg, de apró tüzes szemeinek szúrós tekintete és a „habitás" ujában elrejtett „kanesuka" féle, eléggé meggyőzött arról, hogy ez nekem is szól, ha mindjárt első napos vendég vagyok is a háznál. (Kitünő vendégszeretet).

Lefeküdtünk. Hogy mit álmodtam, nem tudom, de hogy a pajtások midjárt az első éjjel „csillagot rugtattak" velem, arra tisztán emlékszem, mert a „corpus deliktit" — a Péter diák zápfogát — még most is „talizmán"-ként őrizem.

Másnap — minthogy bennem az „ecclesia militans" egy uj embert nyert — ujból beosztottak bennünket szolgálattételre.

Én meg a Péter diák kaptuk a „kuktaság" diszes hivatalát; a másik kettő „pince mesterré" avattatott föl; a harmadik kettő pedig — a két legügyetlenebb fráter — „mimistranssá" kenetett föl, még pedig a szó szoros értelmében a kissé elhizott „páter quardiánnak" kenetteljes pofonai által, mert vonakodott elfogadni a „kitüntető hivatalt".

Eleinte jól ment dolgunk, mert a főszakács egész nap „delirium tremensben" szenvedett, a jó vörös bika vértől, keveset törődött a mellé rendelt kukta diákjaival. Mi tehát szabad akaratunk és böles belátásunk szerint cselekedtünk meg mindenféle diák „stiklit."

Az ebéd maradékot, mit mi műnyelven „mosléknak" hittunk, a mosogatás után sohse vittük ki az apróbb lábas állatoknak (mert voltak ám nagyobbak is), hanem a moslékos dézsában halomra gyüjtöttük.

Ennek az eljárásunknak megvolt az a nagyszerű következménye, hogy a moslékos dézsa egyszerre csordultig volt az ő savanyú tartalmával és roskadozni kezdett önsulya alatt.

Most már nolens-volens ki kellett vinni. Hanem hát ki viszi ki kettőnk közül? Az volt a nagy kérdés.

— Én nem — felelé Péter.

— Én sem — törtem a szót az orra alá, miközben haragos tekintetemet végig jártattam rajta.

— De te fiatalabb vagy.

— Te meg régebben szolgálsz.

— Vigyük hát ki mind a ketten „in nomine domini."

Megfogtuk, nehéz volt, a konyha közepén letettük.

— Én nem birom — kezdé Péter.

— Én sem, meg osztán diákhoz nem is illik.

— Te Péter, te ugyis még „normalista" vagy és hozzá elég tenyeres, vidd ki te.

— Nem akarom!

— Nem akarod? Nesze, és olyan hatalmas pofont csattantottam el azon a krumplin hizott piros pozsgás arczán (mert tót gyerek volt,) hogy egyszerre ugy kinyilott, mint a pünkösdi rózsa. Per amorem Dei.

Összeveszünk, czivakodtunk, hajba kaptunk a dézsa körül és hogy, hogy nem, egyszerre felforditottuk a tiszta konyha közepére.

Akár csak egy „Uchatius" ágyu — akkorát bombolt, midőn kiadta a lelkét.

A nagy zajra betoppant a konyha mellett lakó szakács-fráter (most is olyan volt, mint egy tiz akós hordó tele borral) és látván a fényes ceremoniát, jobbra balra — isten igazából — osztogatta az „áldást."

Péter lábai gyökeret vertek a rémülettől, én meg félre ugorván az „áldás" elől, akkorát löktem a fráteren, (Isten bocsássa meg bünömet, de minek állt az utamba) hogy az abban a pillanatban — mint egy szélvész leteritette tölgy — áldást osztogató szerszámjával együtt a moslék közepén elterült, és futottam egyenesen fel az „onklimhoz".

Mire a „fráter" magához tért, már Péter is (de nem Jókai Pater Pétere) „asylumot" talált a tágas kert valamelyik hüs bokra alatt.

Hanem hát sorsunkat nem kerülhettük ki, mert meg vagyon irva, hogy: „amit nem akarsz, hogy neked cselekedjenek az emberek, azt te se cselekedd másnak."

A pater quardián, aki éppen a kertben szivta a délutáni jó levegőt, neszét vette a dolognak (bizonyosan a moslék szaga ütötte meg az orrát, a mely a mellett, hogy még télen sem fagyott meg — jó szagérző ugorka is volt), legelőször Péterrel táncoltatta el a „kállai kettőst", — duplán meg triplán osztogatta atyai áldását, azután egyenesen az „onklim" másodemeleti szobája felé tartott.

Én már akkor javában forgattam — a szoba egyik zugában — a „lingua latinát" és tanulást szinlelve azon törém a fejemet, hogy egy pár óra mulva nem lehetne-e egy másik fraterem „eret" vágatni?

Hanem a quardián megjelenése a szobában, — ugy kihozott kissé a phflegmából, különösen midőn egy hamis szömhunyoritásra ő is, meg „onklim" is, előbujtatták a „hatágut" és diligenter elfrekventáltak. Csak nagy nehezen birtam a két szent atya ütlegei közül megmenekülni és tán nem is hagytak volna föl kedvteléseikkel, ha könyörögve meg nem igérem, hogy „ma" nem fogok többé „okvetetlenkedni" még a vacsora körül sem.

(Folyt köv.)

* **Jankovácz** község e hó 5-ikén választotta meg elüljáróságát. A választók talán sohasem voltak oly elégedettek, mint ez alkalommal, mert az eredmény a választó közönség várakozásainak legnagyobbrészt megfelelt. Úgy látszik Deák Zsigmond főszolgabiró nagyon jól ismeri a nép kedvenczeit, különben törvényadta jogát a bírói kijelöléseknél nem tudja oly jól értékesíthetni, mert 3 jelölt közül Pehoczky Pál lőn egyhangulag birává kikiáltva, ki már évek előtt is ezen tisztséget viselte, a lakósság osztatlan közmegelégedésére, most is a község bizalmát, úgy mint az intelligentiájét bírja. A többi megválasztottak: Csernok József albiró, Szulesán József, Fennyvessi Ignácz, Barna József, Mészáros József, ifj Nagy András és Szántó József esküdtek, de ez utóbbi megválasztatását nem fogadta el; Tassakovits Mihály közgazda, Nagy Mihály adószedő, Horváth András közgyám.

* **A vidéki színészet statisztikája** czimen a „P. H.“ kimutatást tesz közzé a vidéki szintarsulatok állapotáról, a társulatok tagjainak számáról, zenekarukról, a pártolásukról, az élvezett szubvenczióról stb. — A pártfogás mértékéül a bérlet összeget tekinti. E szerint első helyen áll Debreczen, aztán Arad. Szabadka, Sopron, Kassa, Temesvár s ezek után következik Szeged e nagyobb városok után említhető csak Zombor, ugyszintén Kecskemét és Székesfehérvár; a többi már alig jöhet tekintetbe. A városi hatóságok közül legnagyobb áldozatot hoz Szeged, mert fényes színházépülete lévén, ennek fentartása nagy összegbe kerül, a vállalkozó igazgatót négy ezer frt szubvencióban részesíti (a mi ugyan elenyésző csekélység a terjedelmes színház kezelése és világítási költségével szemben). Szeged után Szabadka következik, aztán Debreczen, Kassa, Temesvár, Arad, Sopron, és végre Zombor. A többi városok hatósága alig hoz valami áldozatot a színészet segélyezésére.

* **Csődnyitás.** Asanczki István zsablyai kereskedő ellen, csődbiztos dr. Gedeon Albert törvszéki biró, tömeggondnok Bacsics Pál, helyettes dr. Davidovácz Milán ügyvéd, bej. határidő jan. 25.

* **Miniszteri rendelet** a részletiv-ügyleteknél a bélyegilletékeknek közvetlen vagyis készpénzbeli lerovása tárgyában. A bélyegilletéknek közvetlen, vagyis készpénzbeli lerovása, mely eddig csak nyilvános számadásra kötelezett társulatokra és intézetekre nézve volt kötelező, mindazokra a bejegyzett kereskedőkre és kereskedői társaságokra is kiterjesztetett, melyek az 1883. évi XXXI. t.-cz. alapján szabályozott részletügyletekkel foglalkoznak és a melyek állami vagy egyéb értékpapirokra, vagy árukra kölcsönt, illetve előleget adnak. Az ily ügyletekkel foglalkozó bejegyzett kereskedők kötelesek bélyegjövedéki naplót vezetni, ebből a közvetlenül lerovandó illeték alá eső minden ügyletet és iratot, valamint az ezuton járó illeték összeget bejegyezni és minden hó leteltével 14 nap alatt, a naplókivonat beterjesztése mellett, következő illetékeket készpénzben befizetni: 1. A részlet megkötéséről kiállitandó okirattal (részletiv) a III. fokozat; 2. az egyes részletfizetésekről kiállitandó nyugtákból a II. fokozat; s 3. a kölcsön vagy előlegezési ügyletről kiállított okirattól az I. illetve II. fokozat szerint, vagy ha az ügylet megkötésénél más kötelezettséget megállapító okirat használtatik, az illetékszabályok vonatkozó határozmányai értelmében az okirat természetéhez képest járó bélyegilletékeket. — Minthogy a törvény eme rendelkezésétől az államkincstárra nézve várt előnyök csak az esetben lesznek biztosan elérhetők, ha a nyilvános számadásra nem kötelezett vállalatokkal szemben fokozottabb óvatosságot igénylő ellenőrzés fog gyakoroltatni, ennélfogva utasittatnak a pénzügyigazgatók, hogy maguknak kellő meggyőződést szerezzenek az iránt, vajon az ellenőrzés biztosítására rendelt törvényszerű intézkedések a készpénzbeli bélyeglerovásra kötelezett illető kereskedőkkel szemben pontosan és következetes szigorral foganositattnak-e? E czélból különös sulyt kell fektetni arra, hogy az emlitett kereskedőczégek által vezetendő külön bélyegjövedéki naplók oly formán vezettessenek, hogy a bélyegellenőrzésre kiküldött tisztviselő azokból a havi készpénzbeli lerovás helyessége és terjedelme tekintetében minden kétséget kizáró meggyőződést szerezhessen. Az emlitett kereskedőczégeknél különösen a törvény hatályba léptének első idejében fokozott ellenőrzési szemlék gyakrabban tartandók. Különösen az iránt kell gondoskodni, hogy az illetékkiszabási hivatalok a bélyegilleték készpénzbeli lerovására kötelezett egyes kereskedőkről az illeték kötelezettség tárgyaira nézve külön-külön rovattal ellátandó nyilvántartási jegyzéket vezessenek, melyekbe az adóhivatalnál, illetve Budapesten a kir. állampénztárnál teljesitett havi befizetések pontosan bejegyzendők.

* **Csődmegszüntetés.** Basztics Lyubomir ó-becsei kereskedő ellen, és Epstein Vilmos ujvidéki aranyműves ellen megszüntettetett.

* **Gyilkosság és öngyilkosság** szerelemből. Ruzsicska István bácsi illetőségű szolga e hó 7-én, szombaton reggeli 8 órakor urának, Szemző Istvánnak vadászfegyverével előbb az ugyancsak Szemző István nagybirtokos urnál szolgálatban lévő Petres Julesát s azután önmagát lőtte le. Mindkét lövés föltétlenül halált okozó volt s rövid pár perczig tartott szenvedés után meg is halt mind a kettő. Kétségtelen, hogy a végzetes tettnek oka a két szerencsétlen szerelmi viszonyában rejlik, de magát a viszonyt némi homály borítja. Erre vonatkozólag kétféle magyarázatnak is jutottunk nyomára. Ruzsicska István egy levelet hagyott hátra urának asztalfiókjában, melyben bocsánatot kér tőle merész elhatározásáért s tettének okául felhozza, hogy Petres Julesával hat hónapon át folytatott belső szerelmi viszonyt s most kedvese őt elhagyta. De ő maga még mindig szereti Petres Julesát olyannyira, hogy minden áron egyesülnie kell vele, ha már a földön nem, legalább a más világon. Sokkal valószinübb azonban, hogy a gyilkosság és öngyilkosság oka nem annyira a plátói szerelemben, mint inkább a helyb. járásbiróságnak 3868. (polg. 887.) számú itéletében keresendő. E szerint ugyanis Ruzsicska István 1886. évi febr. elejétől ugyanazon évi jul. 17-ig benső viszonyt folytatott Furulyás Julesával; szerelmük nem maradt minden utókövetkezmény nélkül s Ruzsicska gyermektartási költség czimén köteles a járásbiróság nevezett itélete szerint havonta 6 frtot fizetni. Állitolag Furulyás Julesa (szül. Petres, férjétől elválva él) ugyanaz a Petres Julesa, a ki a tegnapi drámának egyik áldozata lett. A tett elkövetése után a rendőrség részéről azonnal megjelentek a helyszinen s a már halva talált párt beszállitották a kórházba a rendőri boncolás megejtése végett. Ha áll az, hogy a megölt azonos az itéletben felpereseként szereplő Furulyás Juliannával, akkor érdekes jogi abszurdummal állunk szemközt, mert az itélet szerint az öngyilkos lenne a törvénytelen gyermek apja, holott a nő férjnél volt, bár férjétől különváltan élt. Megjegyzendő, hogy a perben a biróságnak e tényről tudomása nem volt, miután a felek ezt elhallgatták.

* **Jégünnepélyt** rendeztek pénteken délután a koresolyázó-egyletnek a vasuti indóház mellett lévő jegén. Közönség igen szép számmal jelent meg, ugy a nézők, mint maguk az egyletnek működő tagjai részéről. Volt két verseny is, de csak a gyermekek részére, a hölgyek, s a férfiak versenye ezuttal elmaradt. Egy négyest táncoltak mindössze, — de mintegy 26—30 pár vett abban részt.

* **Öngyilkosság.** December 31-én Tipari István jankováczi 72 éves gazda részint gyógyithatlan betegsége, részint anyagi zavarok miatt felakasztotta magát.

* **A szabadkai botrány** ügyében (annak idején mi is régisztráltuk) Vojnics Sándor, Németh Mátyás, Lichtnecker János, Stoczek Károly, Lang József, Mijassin Károly, Lichtnecker András, Popper Jakab és Peacsek Jákab együttes nyilatkozatot adtak ki. E szerint Peits Iván kijelenti, hogy a nevenapján tartot vacsoránál Mukits Károly dr. semmiféle botrányt nem csinált. E szerint mindaz, a mi erről az állitólagos botrányról az összes budapesti lapokban megjelent, misztificáció. A misztifikációt tartalmazó távirat beküldője: Horváth Mór dr.

* **Gyilkosság.** Deczember 30-án este Király Jellenits Mihály gyilkossági szándékból rá lőtt Ágoston Antalra, mert ez előbbinek szemrehányást tön, hogy menyét elcsábitja. A golyó belső szerveket sértett meg s szombaton Ágoston már megszünt élni. A gyilkosság ugy látszik, meggondolt szándékkal történt, mert revolverrel közeledett áldozata felé. Bünösségének tudatában azonnal jelentkezett az almási kir. járásbiróságnál.

* **Jankováczról irják:** Január 1-én választotta meg a helybeli izr. hitközség közönsége uj elöljáróságát. A két ellenpárt már több héttel a választás előtt oly élénk mozgalmat kezdett elő, hogy azt gondolhatta volna az ember, miszerint állandó foglalkozást képeznek itt az értekezletek és a szavazat gyüjtés. Hogy a választás minden rendellenességnélkül folyt le, az csak Schäffer József érdeme, ki mint választási elnök a legnagyobb erélyjel párosult tapintatossággal vezette a választó gyülést. Megválasztattak ismét Blau Ignácz elnöknek és Brachfeld Zsigmond pénztárosnak, ujonnan pedig Krakauer Mór alelnöknek és Rosenfeld Bernát jegyzőnek. A választás érvényessége ellen az ellenpárt óvást szándékozik beadni, mert a hitközségi alapszabályok és a törvény ellenére a választás csak 24 órával előbb lett kihirdetve, a volt elöljáróság a szavazási lajstromot nem tette ki közszemlére, sőt a szavazás alkalmával nem is volt olyan látható, ugy hogy a választási elnök a volt elöljáróság téves informatiójára volt akarata ellenére is utalva.

* **A magyar postatakarékpénztár** az uj évvel önnállásának harmadik évébe lépett. Tényleges [illegible]dését 1886. évi február 1-én kezdvén meg, a lezárodott 1887. évvel összesen huszonhárom hónap eredményeire tekinthet vissza. Ez időszak alatt 918.142 beléttel 5,668.091 frt 97 krt. helyeztek el a postatakarékpénztárnál s 173.891 felmondás alapján 3,581.083 frt 92 krt fizettek vissza s igy az összforgalom az aránylag rövid időszak alatt föllulmulja a kilenc milliót. Az intézmény népszerüségét mi sem bizonyitja jobban, mint hogy betevőinek száma végre növekszik s 1887. december 31-én már elérte a 110,939-et. A betevők száma tekintetében tehát a postatakarékpénztár már is leghatalmasabb takarékpénztára az országnak. A kis tőkék felszivása képezvén feladatát, természetes, hogy a postatakarékpénztár tiszta betéttőkéje csak lassan, bár fokozatosan gyarapszik. Hogy a törvény intenczióinak megfelelően hivatásszerüleg tényleg a legkisebb tőkéket vonja magához a postatakarékpénztár, annak illusztrásául felhozható, hogy a betéttőkének 96 százaléka a 10 forinton aloli betétösszegekre esik. A magántakarékpénztáraknál a 10 frton aloli betétösszegek csak 1009 százalékát képezik a betétösszegeknek s már ez összehasonlitás is mutatja, hogy a postatakarékpénztár nem csak nem lép fel versenytárs gyanánt a magántakarékpénztárak mellett, hanem inkább kiegészíti ezek működését, illetve ezek számára elősziti a talajt az által, hogy a takarékossággra szoktatott betéröt később átadja a magánpénztáraknak, a melyek a betétek után nagyobb kamatot fizetnek. A betéttőke fokozatos gyarapodásának a postatakarékpénztárnál mindenesetre jele, hogy a nagy visszafizetések daczara a huszonhárom hónap közül egy sc volt, a melyben a visszafizetések összege tulhaladta volna a betétek összegét. A megtakarított tiszta betétösszeg 1887. decamber 31-ikén elérte a 2,367.458 frt 5 krt, mely összegből 280.450 forint a betevők járadékkönyvecskéire letétben őrzött értékpapirjainak névértéket képviseli. Ha számitásba vesszük még az utólagos bejelentéseket s az 1887. év végén esedékes kamatokat (mintegy 63.000 frtot), ugy az 1887. évvel zárodó eredmény szerint eddig tisztán megtakaritatott a postatakarékpénztárnál 2.430.009 frt; tehát közel harmadfél millió forint.

† **Gyászhir.** Özv. Ivánkovits Mihályné szül. Vidákovits Krisztina nemes-militiesi földbirtokosnő e hó 4-én reggel rövid szenvedés után elhúnyt életének 61-ik évében. Temetése csütörtökön délután ment végbe rokonai és nagyszámú tisztelői részvéte mellett.

* **Főtáncpróbát** tart ma este Herczenberger Sándor kedvelt táncmester a Vadászkürt nagytermében. Kezdete 7 s vége 11 órakor lesz. Belépti dij férfiak részére 40 kr., nők részére 20 kr. — Ajánljuk a tánczkedvelők figyelmébe.

† **Gyászhir.** Gergurov Alexandra, gör. kel. okl. tanitónő, Gergurov, Izsák helybeli kereskedő, birtokos reménydús leánya, e hó 4-én 21 éves korában elhúnyt. Temetése csütörtökön délután ment végbe nagy részvét mellett.

* **A topolyai önsegélyző szövetkezet** elnökévé dr. Hadzsy János, igazgatójává Bodrogh Mór, aligazgatójává Limbek Károly és Szokalay János, könyvvezetőjé Tápai László és pénztárnokává Lőrincz József választattak meg.

* **A honvédelmi minesztер körrendeletben** utasitotta a törvényhatóságokat, hogy a nagyedik osztály kivételes felhivásának alapjául szolgálható kimutatást, továbbá az 1888-dik évi ujoncállitásra felhivandó, korosztályokba tartozó hadkötelesek kimutatását és a teljesen ismeretlenek korosztályonkinti számait tartalmazó kimutatást, végül a jövő évi ujoncállitásra vonathozó utazási és működési tervezeteket a védtörvényi utasitásban megszabott határidőig, vagyis január 14-ig felelősség terhe alatt mulhatatlanul terjeszszék fel.

)(**A polgármestertől hitelesitve.** Gaya (Morvaország) Tekintetes ur! Tisztelettel tudatom önnel, hogy óhajtását szives készséggel teljesitem. Varrónő létemre ülő életmódot folytatván, már hosszabb idő óta gyomrom nagyon fájt, étvágyam elveszett s emésztési zavarok bántottak, de a midőn az ön svajczi labdacsaiból egy dobozzal elfogyasztottam, azóta sokkal jobban vagyok, miért is ezennel szivesen nyilvánitom hálás köszönetemet. Hatalmas gyógyitóerejű készitményét, minden hasonló hajokban szenvedőknek a legmelegebben ajánlva, maradok háladatos lekötelezettje: Prohaska Emma, varrónő. — Ez aláirás valódiságát bizonyitom: Valonta polgármester. (P. H.) Gaya kir. városi polgármesteri hivatalától, 1886. okt. 15. — Brandt Rich gyógyszerész svájczi labdacsai (egy doboz ára 70 kr.) a gyógyszertárakban kaphatók, de meg kell nézni védőjegyét, mely fehér kereszt vörös mezőben, s Brandt Rich. névaláirása. Minthogy Magyarországban a svajczi labdacsoknak sokféle hamisitványa létezik, mindenkit óvakodásra intünk: a vigyázatlan vevő az okozandó bajt csakis önmagának tulajdonithatja.

Irodalom.

— **Dolinay Gyula** ifjusági vállalatának, a „Hasznos Mulattató“-nak ujévi első számát vettük, mely telve van a legérdekesebb ifjusági olvasmányokkal, s rakva szebbnél szebb képekkel. Csupán az első számban a következő ismert nevü iróktól találunk dolgozatokat: Sziklai János, Palágyi Lajos, Várady Antal, Inczédy László, Szabóné Nogáll Janka, Kisteleki Ede, Rudnyánszky Gyula, Szomory Károly. Ezeken kivül még egy csomó jó munka; ugy hogy a füzet gazdagsága, képeinek szepsége és sokasága meglepi az olvasót. A „Hasznos Mulattató“ jelenleg 16-ik évfolyamát futja. Serdülő fiúk s leányok olvashatják, ámbár Dolinay kizárólag leányok számára is ad ki egy kedves lapot, a „Lányok Lapját“, mely szintén régi lap, 14-ik évfolyamát éli. Ugy ennek, mint a Hasznos mulattatónak előfizetési ára negyedévre 1 frt, fél évre 2 frt. Az előfizetők rendkivüli kedvezményként minden füzettel egy fél ivnyi külön művet is kapnak, melyek év végén önnálo kötetbe foglalhatók, továbbá 3 frt. 60. kr. leszálitott áron megszerezhetik a „Történelmi arczképcsarnok“ ez. diszművet, mely elegans diszkötésben, 231 arczképet és életrajzott tartalmaz, melyek egészen az ifjuság igényeihez vannak alkalmazva. Ajánljuk Dolinay kitünő ifjusági vállalatait a müvelt szülők figyelmébe, ennél olcsóbb és megfelelőbb lapot nem nyujthatnak gyermekeiknek. A lap diszes kiállitásban, szines boritékba van füzve s 44 oldalra terjedő változatos, mindig vonzó és érdekkeltő olvasmányt nyujt. Kiadóhivatal: Budapest, Kecskeméti ut 13. sz. a hová szerkesztő neve alatt küldendők az előfizetések.

NOVELLATÁR.

Pillanatnyi igazságok.

— Novella. —

M. VACANO L. után SZABADKA GYULA.

VII.

Revanche.

A csöndes kastély ismét vig, zajos lett. Bamberg Ottó gróf visszajött és magával hozott öt grófot és grófnét. Némelyek nem voltak oly magasranguak, de legalább is *née comtesse*-ek. Valódi családias élet keletkezett a kastélyban. — Két hölgy is volt közöttük, kik Palaiologos Georginával rokonságban állottak; nagyon csodálkoztak, aztán meg nagyon kaczagtak a herczegasszony magányos, csöndes életén. Tehát ő volt most az eltünt, a rejtélyes! Most tudhatták csak meg, hogy miért ól ő itt, holott férje Párisban a legnagyobb kitüntetésekben részesül. A legkülönbözőbb színekben festették le a herczeg méltatlan igazságtalanságát, sőt Palastro asszony bebizonyitá a herczegasszony ártatlanságát. *Il y avait deux boeufs a abattre.*

Csak azt nem foghatták fel, hogy miért lakik Pigler asszony csöndes vendéglőjében? Különös! Egy ily alacsony lakás! És pompás butorok benne! És csak egy komorna; és csak egy komornyik! Még társalgó nő se! *Decidément, Palaiologos princesse tournait à l'Idylle!*

Este bált rendeztek a kastélyban és e bálra Georginának el kellett jönnie. Semmi kifogást sem találhatott arra nézve, hogy ne mehessen. Hiszen saját rokonai is ott valának; tehát oda hajtatott! Éppen zivatar volt keletközében. A hintó körül süvöltve repdestek a madarak; a magas hegyek kék szint kaptak az áttlátszó felhőktől. Minden nyomasztó csendben volt aztán a robogó hintó körül. Csak olykor-olykor hallatszott lenn a völgyben a felhőknek egy-egy dörömbölése. Sötét volt már, mikor Georgina hintaja a kastély elé érkezett.

Olyan toilette-ban jelent meg, a minőben öt még a község nem látta; csodaszép és nagyon fiatal volt ebben. Violaszinü bársonnyal ékitett sárga selyemruhában; hófehér vállain lebegtek bomlott fürtjei.

A salonok telvék: egészen otthonias érezték magukat e nagyok, a milyenek mindig, mikor a tiszta falusi levegőt érezik a függönyökön keresztül.

Cantal Pélagia és Meroving Sidonia grófnék majd kicsattantak a dévajkodástól és ifjui hévtől. — Szapári Georgina grófnő valahol agyonlőtte magát egy revolverrel — s ez igen jó thema volt a csevegésre. Nika Lotti grófné megszökött s ez éppen nem mulatta a jelenlevőket. Oly gyöngéden szeretik egymást az emberek, ha jelen nem levő áldozataik vannak.

Ergast Rafael gróf is egy régi ismerősére bukkant, egy collegára, kivel átutazta Schweizot. Utazásában magával vitte nevelőjét is, és Terniben Leeringen Gus gróffal jött össze s ennek nevelőjével. Leeringen Gus gróf akkor még gyermek volt, valamint Rafael is. Most azonban már mind a ketten fiatal, rózsás, szőke legények . . . majdnem összetéveszthetők.

Palaiologos Georgina két hölgy társaságában ült négy urtól környezve egy dos-à-dos-on. Gyönyörü volt a terem;' mint egy elegans, szép álom; Georgina pedig mint egy milói Venus ötven ősszel s egy eltévedt fejdelmi férjjel.

Ergast Rafael és Leeringen Gus karon fogva mentek el mellettök. Rafael ragyogó arczezel és zavartan; Leeringen Gus talán eszét veszté?

Megállt. Georginára meresztő bámész szemeit, aztán nevetni kezdett félig hangosan; Rafael erre öt tovább vonta.

Rafael csodálkozva nézett barátjára. Gus még mindig gunyosan nevetett, majdnem mérges tekintettel, mintha gyülöletes emlék ujult volna fel benne.

„Ismerős talán e hölgyet?“ kérdé Rafael összeránczolt szemöldökkel félig felzudulva, félig elesedálkozva.

„Oh! Hát itt kell neki lennie, hogy a fél környéket bolondá tegye? Ismerem-e? hiszen szeretőm volt . . .!“

„Ez hazugság! Valmerő hazugság!“

„Oh! tehát te vagy a boldog?! Ugy megbocsáss és csillapitsd dühödet. Ő nem volt közönséges értelemben *szeretőm* . . . . Nagyon sokat imádtam öt, mert igen szép. Ő csak az első ideálom volt.“

„Erről nem tehet ő semmit,“ mondá Rafael és föllélegzett. „S neked nem illik felőle ily hangon beszélni, ha te valaha imádtad is öt viszozatlanul.“

„Viszonzatlanul? — E komédiásnő viszonozta szerelmemet, gerjesztette, megtartotta, kiesikarta szeszélyeért, a mint más százzal cselekszik; első legtisztább, legszentebb szerelmemet pazarolta rá, — és ezért gyülölöm öt. Egy rosz hirü asszony ő.“

Rafael halálsáppadt lőn. „Mit akarsz ezzel mondani? kérdé idegen hangon, — aztán megállt és görcsösen ragadta meg Gus kezét.

„Istenem, hogy nézesz ki? Hát valóban te vagy most az ő bálja?

„Istenemre mondom, Gus, ha még egy szót szólasz, a földre teritlek!“ — Rafael e szavakat csikorgó fogai közt mondá, s Gus majdnem földorditott, oly erősen tartá ennek kezét.

„Ohó! — Látom már mi ez. Jöjj csak a szobámba. Mindenben igazságot akarok szolgáltatni neked, mint olyannak, kit bolonddá tartanak. — Ott csikorgasd fogaidat és szidj, és én elégtételt adok neked, és magamat tisztázom; majd elbeszélem a dolgot. — Megesküdtem, hogy mindenben ártok neki, a mi hiu önzésének kielégitésére volna, megesküdtem, hogy ha e telhetetlen pók hálójában találok valakit, irgalmatlan kezekkel széttépem hálóját, és ezzel a mennyet érdemlem meg, azt jól tudom. — Akarsz jönni?“

*

Leeringen Gus szobájába hallatszott, hogy valaki a szalonban vékony gyenge áriát énekelt, vastag kisérettel. Különben még hallani lehetett a nyitott ablakon keresztül, a bőszült esőnek locsogását, Rafael nem ült le. Karba tett kezekkel állt a nyitott ablaknál és merev szemeivel mintegy az özönlő záporban áskált.

Gus gróf a sophán ült, feje egy nagy Chaos, előtte uj és régi százszinü és százillatu levélke; van a világon olyan élő ember is, ki mindig magával hordja parfümirozott leveleit. És ilyen élő ember volt Gus is. Már sok kalandja volt neki, még mint egészen fiatal embernek. Akkor még a szivre és boldogságra gondolt és igy lett szerelmes életében először — — Paläologos Georgina herczegaszonyba. Akkor lett csak egy valódi gavallér, valódi világfi. Most sok hölgy imádja őt, a kikkel dicsekszik is ő, — de csak legbizalmasabb barátjainak, — mert ő finom és nemes ember. Nagyon szereti a friss, uj, jó és a különös szivarokat, s a jó, valódi parfümöket.

Gyakran meglátogatta a fővárosban a nyilvános helyeket, a hol a „több mint varró nőkkel“ táncezolhatott, kik majdnem ugy voltak fölpiperézve, mint valami kis herczegnők, és kik neki szerelemtől lángoló leveleket irtak, durva rózsaszinü papiroson, ily megszólitással: „Czukros szivecském!“ és ily aláirással: „A halálig a te Nettid!“

És ezen levelekre b ü s z k e volt ő. „Mert ezek engem i g a z á n s z e r e t n e k,“ szokta volt kimondani a tükör előtt. Továbbá az operát s a balletet is szerette meglátogatni. Rajongott minden szép színésznő után. — A párosviaskodásban párját kellett keresni, — oly szeretetre méltóan volt i s t e n t e l e n. Egy szóval: tökéletes volt — valóban tökéletes, habár szive sem volt.

És ezen Leeringen Gus gróf elkezdte mondókáját, egyik fehér, finom, parfümirozott kezével a lámpa világossága mellett az összegöngyölödött levelek között keresgélve, mialatt Rafael még mindig az ablaknál állott, arczát a locsogó eső felé forditva.

„Mint hadapród a Pálfii-huszárokhoz lettem áthelyezve! egy fél napig voltam még csak a helyőrség-fészekben és még látogatást nem tettem. Olyan gyönyörü szép naplemente volt, hogy azóta még nem láttam olyant — és én semmit sem sejtettem. Sétálni mentem, Georgina tisztek társaságában jött felém, közöttük férje is, mint lovaskapitány. Megláttam őt, és azt gondoltam, hogy még sohasem láttam ily isteni szépséget, a mint a nap rá vető bucsú-sugarait. Közeledtem feléje, és egy pár nap mulva már viszonyom is volt vele, olyan, a milyen viszonyt csak egy ujonnan érkezett hadapród folytathatott saját lovaskapitánya nejével; de mégis Istennek gondoltam magamat. Minden más nőnél szebb volt, sokkal szellemesebb és természetesebb, őszintébb, kedvesebb, ah! és ő ugy szeretett engem, a mint én őt: naponként csak egy kézszoritás, csak egy véletlen, édes, csöndes, sietős, beszéd, és — levelek. Oh! levelek, melyekben mindent bevallék, a mint a szerelemtől naponként, óránként érzek.

Ugy éreztem magamat, mintha bennem a szerelem minden bőlcsesége szunyadt volna, és most egyszerre mint champagnerben a gyöngyhabok, ajkaimra jött és fölszállt lelkembe . .

Oly gyorsan tanul az ember szeretni, — szeretni az örülésig; és én valék első szerelme, — a mint ő mondja. Itt . . . nézd e levelet, ezt még mindig nem égettem el. Nagyon sokszor olvasom el. Ez volt az első, — az egyedüli levél, mely életemben meglepett engem a boldogságtól — a sirásig: szolgámnak egész havi fizetésemet oda ajándékoztam, és napokig oly jó voltam, mint a gyermek; igen, vidám levék s az egész mennyet tudtam kivülről; látod e levelet, Rafael? Jöjj közeleb! . . . Nem akarsz? Pedig csodálatos egy irály: Mert te Gusz te vagy első igazságom, első indulatom, első érzelmem. Eddig csak egy zsarnok valék, vagy egy elkényeztetett gyermek, vagy egy szivnélküli lény. De én még nem voltam asszony, még nem tudtam, hogy önök férfiak mennyivel állanak magasabban mint mi; mily büszkévé teszi az önöket, hogy önökre nézünk, hogy önökre hallgatunk, és mégis egész élőtöket gyenge kezeinkben tartjuk. Te éltedet adád kezeimbe. Én elfogadom és belém öntöm, hogy itt virágozzék, s hogy fonódnék az én epedő, feléledt szivem köré . . . Tied vagyok örökre, Gus, haszontalan életem igazsága, te.“

Gus elhallgatott. Az ablak felől hallatszott egy mély, szivszakgató sóhaj, mely oly hörgéshez hasonlitott, mint a rögé, mikor koporsóra esik s melyet hangos sirással kisérnek az árvaságra jutottak.

„Ez volt az én boldogságom, életem boldogsága,“ folytatá tovább Gus. „És nagy volt, nemde? Te tudod ezt, hiszen te is szereted őt, a szép, az igaz, a becsületes hölgyet! Utánnam még két, aztán három férfiunak vallott szerelmet, és én, én mégis hü maradtam hozzá. Végre, végre megtört szivem s a gyülölet és szenvedés pezsegtek bennem. Szemrehányásokat tevék neki, ő erre merően nézett rám és azt mondá, hogy ő tévedt s én ne bosszankodjam itt előtte. Akkor azt gondoltam, hogy a világ egy tőtessel sötét lett. A hűtlenséget megbocsájthattam neki, mert tudtam, hogy ő nem közönséges asszony . . . de a borzasztó józanságát nem! Sohasem is szeretett, hogy koldusszegénynyé tegyen, ha erre viszszaemlékezem! Beestelen és undok tett volt ez egyaránt, mert bennem minden jó és nemes hajlamot az első indulatra fölébresztett, hogy ezt azután széttapossa! . . . Nem gúnyolólag, nem gőgösen, hanem mosolyogva, álmélkodva. S az első szerelmet, Rafael, látod, meg kellene tarthatnunk, mert szükség van rá teljes életünkben, bisz nem is követel mást, csak a visszaemlékezést! . . . Azóta Rafael, más fokon vagyok a szerelemmel. Azóta sokat szerettem, de egyet sem ugy többé, hogy valóságos bolondja lettem volna. Én . . . én . . . És te gyülölni fogod őt, mint én! Soyons amis Cinna! . . .“

Gus felemelkedék és Rafaelhez lépett. De ez nem fordult feléje, és nem nyujtá neki béke-jobbját. Gus nevetett s a lámpa világa felé akarta forditani, de Rafael elforditá arczát és gyors, gyülöletes mozgással sietett ki a szobából, a nélkül, hogy egy szót ejtett volna ki.

„Ez még nem méreg,“ mondá mosolyogva Gus. Ekkor meg szakitá mosolyát, egy pillanatig az ablaknál állott, ottan, a hol Rafael állt, s a sötétségbe nézett és hallgatta az eső suhogását. Eszmélni kezdett.

Ha e világfi gyermekkoráról beszélt, oly borzadalmas lett a szive. Ugy rémlett mintha vakitó piros villámok cikkáztak volna feneketlen örvény felett . . .

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

HIRDETÉSEK.

A magyarországi hölgyek figyelmébe!

LUEFF SÁNDOR

Budapesten, Váczi-utcza 22. (Nemzeti szálloda épület).
ujonnan berendezett illatszer-üzletet nyitott és ajánlja különösen:

August Renard herczegnő szépitővizét, mely az arczról a májfoltokat, persenéseket eltávolitja s annak üde szint kölcsönöz. — Egy üveg 84 kr.

Johann Maria Farina Cölni viz üvegje 1 frt, kisebb 50 kr.

August Renard herczegnő szappan darabja 35 kr. Ez a szappan az egész világon közkedveltségnek örvend és orvosok által is ajánltatik az arczbőr tisztitására.

Rózsa glycerin szappan ½ kilós rudban 35 kr.

Illatszerek: legfinomabb angol, franczia készitmények: Ess-Bouquet, ibolya, reseda illatszerek, üvegenként 1 frt 25, 1 frt 50 és 2 frt. 1—4

Coryloptis legujabb parfüm, üvegje 2 frt.

Odontin fogpaszta (a legjobb fogtisztitó és fehéritő) csakis 70 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Mely cigaretta-papir a legjobb?

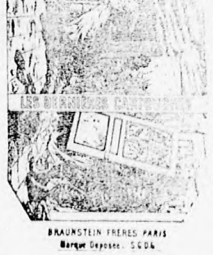

Ezen, minden czigarettázóra nézve nagyon fontos kérdés már a kétségtelenebb módon bebizonyult.

Nem üres reklám, hanem elsőrendü tudományos személyiségek által összehasonlitott vegyelemzések alapján a forgalomban előforduló jobb minőségü czigaretta-papirok között a

„Les derniéres Cartouches“

Braunstein Fréres gyárából.

PÁRIS,

65 Boulevard, Exelmans,

mint jóval könnyebb és legjobb czigarettapapir elismertetett. Mivel ez már többi közt dr. Pohl tanár által a béesi vegytani egyetemen, dr. Liebermann tanár a budapesti állami vegykisérleti állomás-főnöke által megállapitott 1887. julius hóban. Dr. Soyka Higienia-tanár által a prágai ném. egyetemen egészségügyi szempontból ujabb összehasonlító vegyelemzést a lehető legfényesebb eredmény koronázta a mennyiben a „Les derniéres Cartouches“ czigarettapapir 28—74 %-al könnyebb és hogy a dohányfüsthez 28—77 %-al kevesebb idegen alkatrészt tartalmaz, mint a többi vegyelemzett papir. — Valódi csak azon papir, melynek ettiquettje mellékelt rajzhoz hasonló és Braunstein Fréres czéget viseli.

A gyár czigarettapapirjainak és czigarettahüvelyeinek nagyban elárusitása végett

BRAUNSTEIN FRÉRES

saját czége alatt Bécsben, II. ker. Negerlegasse 8. szám alatt raktárt nyitott, továbbá kapható minden nagyobb ilynemü czikket árusitó kereskedőknél. 10—50

Fa eladás!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a

prigl. szt. iváni favágásomban

naponta kemény épület-, cser, és tölgyhasáb, dorong, maradványfa s prostyák

legolcsóbb árak mellett

kapható.

1—4 **Wámoscher Manó.**

A müvelt magyar hölgyközönség számára ajánltatik:

I. „Magyar Háziasszony“

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap. A magyar hölgyek ezen szaklapja nagy elterjedésnek örvend a társadalom minden rétegében. Képviseli a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és kellemes szorakozást nyujt akkor, midőn a nő elvégezte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a serdülő leány a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos háziasszony és az öreg anyóka egyaránt élvezettel olvashatják. A csinos kiállitásu lapnak előfizetési ára: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyed évre 1 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony“ kiadó hivatalához intézendők és a hó bármely napjától elfogadtatnak.

A „Magyar Haziasszony“ kiadóhivatala mutatványszámokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, kik ez iránt hozzá — legczélszerübben levelező lappal — fordulnak. E szaklapnak egy magyar háznál sem szabadna hiányozni, mivel utmutatása szerint több száz forintot lehet a háztartásban megtakaritani.

A „Magyar Háziasszony“

kiadóhivatala Budapesten, Nagy-Korona-utcza 20. sz.

II. A magyar háziasszonyok naptára.

1888-ik évre a legtartalmasabb naptár. Ára füzve 1 frt, diszkötésben 2 frt, ajánlott küldéssel 20 krral több. Megrendelések legczélszerübben postautalvánnyal a „Magyar háziasszony“ kiadó hivatalához: Budapesten, V. ker. nagy-korona-utcza 20. sz. intézendők. 6—6

Mutatványszámokat ingyen és bérmentesen.

Magyarország legolcsóbb és legdiszesebb hetilapja, a

Képes Családi Lapok

1888. év január hó 1-én 3—6

tizedik évfolyamának

második évnegyedébe lép. A „Képes Családi Lapok“ mint társadalmi, szépirodalmi s ismeretterjesztő hetilap, eddig is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a magyar nemzeti közmüvelődésnek, mi azonban nemcsak kiváló tényezője a magyar irodalomnak, hanem nélkülözhetetlen barátja a magyar müvelt családoknak. Változatos, élénk s a legszigorúbb kritikát is kiálló olvasmányai: a legjelesebb magyar irók tollából erednek, s a külföldi irodalomból csak a szinaranyat mutatja be az olvasó közönségnek. — A gondos, élénk szerkesztés, az izléses és diszes kiállitás, az eszme és érzelem nemesitő tartalom, a jó izlés, a legjelesebb külföldi lapok képeivel versenyző müvészi kivitelü képek: szellemi kincsecsé avatják minden számát.

A „Képes Családi Lapok“ előfizetési ára: Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetéseket elfogad minden hazai könyvkereskedés.

Mutatványszámokat ingyen és bérmentesen küld a „Képes Családi Lapok kiadóhivatala, Budapesten, V. kerület, nagy korona-utcza 20. szám.

Hungária-kávé

tisztán használva pótolja a drága ázsiai kávét s egészségesnek, ugymint betegeknek feketén vagy tejjel vegyitve egyaránt kitünő tápeledel. Gyomor- és bélhurut, rosz emésztés, gyomortól eredő fejfájás, vérszegénység, elsoványodás- és székrekedés ellen orvosi tapasztalatok és ajánlatok szerint legsikeresebb szernek van elismerve, továbbá

„Szalády-kávé“

uj pótkávé, azok részére, kik az ázsiai kávét nélkülözni nem tudják, ahhoz vegyitékül, kitünő kávé javitó pótszer, mely szép szint és kellemes zamatot kölcsönöz s a külföldi pótkávékat jóval fölülmulja.

Kapható: a feltaláló 10—12

Szalády Antalnál Budapest, Andrássy-út 87-ik szám és minden nevezetesebb füszerkereskedésben helyben és vidéken a meghatározott bolti árakon.

Zomborban: Weidinger S. és Zs. és Sztrilich Zsiga uraknál.

Több száz szobára folytonos készletben tartok

asztalos és kárpitos butort

a legegyszerübb kiviteltől a legfinomabb csakis szolid minőségben legolcsóbb gyári árak mellett

Steinbach Sándor

kárpitos, diszitő és butorgyáros

Budapest, Ferencz József-tér 6.

a lánczhiddal szemben az uj rendőrségi palotával szemben.

Menyasszonyi kelengyéknél és nagyobbmervü berendezéseknél megfelelő engedmény. Különösen ajánlható: A kedvelt r u g a n y o s á g y b e t é t e k (egész ágyberendezés egy darabban) d i j a 12 frt. Ugyanez mint o t t o m a n használható 14 f r t, a hirneves g a r ç o n - t á r n l á n y o k (támlány-ágyak) 30 f r t. saját szabadalmazott találmány.

Kivánatra raktárom egyes butordarabjának eredeti fényképét megküldöm.

Figyelmeztetem a t. cz közönséget óvakodni a fővárosban egy idő óta napfényre vergődött oly sokatigérő butorezégektől, mint asztalos társaságok és szövetkezetek valamint butorelárusitóktól magánlakásokon, állitólag uraságok elutazása (a lakás egyszersmind bérbeadása mellett) vagy egyéb okok miatt, melyek majdnem kivétel nélkül a t. cz. közönség ámitására és tévutra vezetésére szolgálnak: azon helyzetben vagyok, szolid gyártmányokat olcsóbban szállithatni, mint az itt megjelöltek csábitó eljárásuk daczára.

Képviselőségem: Zomborban, főutcza, a zombori takarékpénztárral szemben, **ADLER A.** kárpitos és butor-raktárosnál, kinél az összes butoraim **fényképei** valamint szövetmintáim megtekinthetők. 7—12

Oblát Károly könyvnyomdájából, Zomborban.